

ประวัติพระครูสาธุกิจจารักษ์ (หลวงพ่อเหรียญชัย มหาปัญญา)
อดีตเจ้าคณะอำเภอวังสามหมอ อดีตเจ้าอาวาสวัดมหาสุการาม (วัดถ้ำสุมนทากาวนา) ตำบลผาสุก
อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี

ชาติภูมิ

นามเดิม เหรียญชัย การิซุม อายุ ๗๘ พรรษา ๕๘ วิทย์ฐานะ นักธรรม ชั้นเอก
เกิดเมื่อ วันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๗ ณ จังหวัดสกลนคร
ภูมิลำเนาเดิม ณ บ้านเลขที่ ๒ หมู่ที่ ๒๑ ตำบลไร่ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร
โยมบิดา นายบุญยั้ง การิซุม โยมมารดา นางบุญมี การิซุม

อุปสมบท

เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๐๘ ณ วัดสิทธิบังคม ตำบลไร่ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร
นามพระอุปัชฌาย์ พระครูสังวรสมณวัตร วัดนิเวศสถาน ตำบลไร่ อำเภอพรรณานิคม
จังหวัดสกลนคร
ได้รับฉายาว่า มหาปัญญา

เมื่ออุปสมบทเป็นพระภิกษุแล้ว หลวงพ่อเหรียญชัยได้หมั่นศึกษาพระอภิธรรมจนสามารถทำการแปลพระไตรปิฎกได้ พร้อมกันนั้นก็เข้ารับการอบรมเป็นพระวิปัสสนาจารย์ รุ่นที่ ๑ ณ สำนัก ท่านพระครูสังวรสมณวัตร (ประเดิม โกมล) แห่งวัดสร้อยทอง เป็นอาจารย์ผู้ให้พระกรรมฐานและสอบอบรม ท่านเจ้าคุณอาจารย์พระธรรมธีรราชฆานูณี (โชดก ญาณสิทธิ ป.ธ.๙) เป็นพระอาจารย์เทศน์ลำดับญาณ ๑๖ ขณะปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน หลังจากนั้นท่านได้ไปเป็นอาจารย์สอบวิปัสสนาในตำแหน่งผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาที่วัดเพลงวิปัสสนา อำเภอบางกอกน้อย ธนบุรี จนกระทั่งถึงปีพ.ศ.๒๕๑๖ จึงได้รับบัญชาจาก ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภะมหาเถระ) และ ท่านเจ้าคุณอาจารย์ พระธรรมธีรราชฆานูณี (โชดก ญาณสิทธิ ป.ธ.๙) ให้ขึ้นมาเปิดสำนักวิปัสสนากัมมัฏฐาน และ สร้างวัดมหาสมณกิจกาวนา บ้านวังยาง ตำบลวังยาง อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร จนแล้วเสร็จ ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภะมหาเถระ) พร้อมด้วยคณะกรรมการ กงการวิปัสสนาธุระ และพระวิปัสสนาจารย์จาก ๗๒ จังหวัดทั่วประเทศ กว่า ๕,๐๐๐ รูป ได้จาริกมาร่วมกันทำพิธีเปิด ในวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๑๖ และในปีนั้นหลวงพ่อเหรียญชัย ได้อุทิศตนปฏิบัติภารกิจสำคัญคือ เป็นพระอาจารย์ หัวหน้าสายพระวิปัสสนาจารย์ ประจำจังหวัดสกลนครเมื่อเสร็จศาสนกิจสำคัญ ณ วัดมหาสมณกิจกาวนาแล้ว หลวงพ่อเหรียญชัย ได้พาคณะพระวิปัสสนาจารย์ ออกเดินธุดงค์บนเทือกเขาภูพาน พร้อมเปิดสาขาวิปัสสนากัมมัฏฐานขึ้นในจังหวัดกาฬสินธุ์ นครพนม สกลนคร ในปี พ.ศ.๒๕๒๖ หลวงพ่อเหรียญชัย ได้มีกุศลจิตตั้งใจไปทำการพัฒนาปรับปรุงต่อเติมขยายวัดถ้ำสุมนทากาวนา นับจากที่ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๔ ได้เคยธุดงค์มาพร้อมกับคณะพระวิปัสสนาจารย์จากอำเภอพรรณานิคม มาปักกลดบำเพ็ญวิปัสสนากัมมัฏฐาน ตั้งแต่เมื่ออำเภอวังสามหมอ ยังเป็นเพียงหมู่บ้านหนองแวงชุมชนเล็กๆ และบ้านผาสุกขณะนั้น ก็มีเพียงประชาชนเพียง ๖-๗ ครอบครัว อาศัยทำไร่เลื่อนลอยและเลี้ยงสัตว์ ด้วยจิตที่เปี่ยมล้นไปด้วยความเมตตาของหลวงพ่อที่ประสงค์จะให้ราษฎรหมู่บ้านนี้ได้มีพระพุทธศาสนา เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจท่านจึงได้ร่วมมือกับชาวบ้านผาสุก บ้านภูตะคาม บ้านท่าศิลา บ้านตาดภูวง รวมราษฎรจากหมู่บ้านและตำบลใกล้เคียง ในพื้นที่รอยต่อ ๓ จังหวัด คือ อุดรธานี สกลนคร และกาฬสินธุ์ จัดตั้งสำนักสงฆ์แห่งนี้ขึ้นเมื่อแล้วเสร็จ หลวงพ่อท่านก็ได้มีวิริยะอุตสาหะ จาริกขึ้นพักปฏิบัติธรรม รวมทั้งเมตตาอบรมสั่งสอนธรรมแก่ราษฎรในย่านนั้นเรื่อยมา โดยจาริกระหว่างวัดมหาสมณกิจกาวนา วัดถ้ำสุมนทากาวนา เป็นนิจจนถึงเดือนเมษายน พ.ศ.๒๕๒๖ หลวงพ่อเหรียญชัย พร้อมด้วยพระวิปัสสนาจารย์จาก ๔ จังหวัด คือ สกลนคร อุดรธานี

กาฬสินธุ์ และนครพนม ตลอดจนพุทธบริษัททั้งหลายก็ได้มีมติเป็นเอกฉันท์พร้อมใจกันทำการพัฒนา บำรุงวัดถ้ำสุเมธทาภาวนา ให้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมสำหรับพุทธศาสนิกชนโดยถาวรในครั้งนั้นได้มีการก่อสร้าง ศาลาการเปรียญให้กับญาติโยมพุทธบริษัทได้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และพำนักอาศัยเพื่อปฏิบัติวิปัสสนา กัมมัฏฐาน เมื่อแล้วเสร็จจากการพัฒนาปรับปรุงวัดถ้ำสุเมธทาภาวนา(วัดผาสูการาม) แล้วหลวงพ่อเหรียญชัยก็ได้ออกเดินธุดงค์ติดตาม ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภะมหาเถระ) ท่านเจ้าคุณอาจารย์ พระธรรมธีรราชฆาณิก (โชตก ญาณสิทธิ ป.ธ.๙) และ ท่านพระครูสังวรสมาธิวัตร (ประเดิม โกมล) ในฐานะ พระอุปัชฌาย์ของท่านเจ้าประคุณผู้มีพระคุณทั้ง ๓ รูป โดยได้มีการจาริกธุดงค์พร้อมคณะวิปัสสนาจารย์ จากทั่วประเทศกว่า ๕,๐๐๐ รูปทุกปี โดยจาริกไปในทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย และด้วยเหตุนี้เองหลวงพ่อบ้านจึงได้พบว่าวัดต่างๆ ในเขตจังหวัด สกลนคร อุดรธานี กาฬสินธุ์ และนครพนมนั้น บางวัดยังไม่มีพระประธานประจำวัด บางวัดก็ขาดแคลนจุดปัจจัยในการทำนุบำรุงวัดอยู่เป็นจำนวนมาก ท่านจึงได้นำศิษยานุศิษย์ทั้งหลาย ได้สร้างพระประธาน จัดตั้งกองผ้าป่ากองกฐิน เพื่อนำพระประธานและจุดปัจจัยเหล่านั้นไปทอด ถวายตามวัดต่างๆ ที่ยังขาดแคลน และตลอดเวลาที่ผ่านมานั้นหลวงพ่อบ้านได้เป็นประธานในการถวาย พระประธานนั้นเป็นจำนวนมากกว่า ๑๐๐ วัดและจากการที่หลวงพ่อเหรียญชัย ท่านได้จาริกบำเพ็ญธุดงค์ มาโดยตลอด ทำให้หลวงพ่อบ้านพบว่าในปัจจุบันป่าไม้ได้ถูกทำลายลงไปมาก ผิดกับเมื่อครั้งที่ท่านยังจาริกธุดงค์อยู่หลวงพ่อบ้านจึงได้จัดทำโครงการปลูกป่าขึ้นที่วัดถ้ำสุเมธทาภาวนาเป็นประจำทุกปี โดยได้รวบรวมไม้เบญจพรรณ กล้วยไม้พันธุ์ที่หายากในปัจจุบัน กล้าไม้ผลชนิดต่างๆ จากพุทธศาสนิกชน ผู้มีจิตศรัทธานำมาถวายจำนวนมากกว่าปีละ ๑,๐๐๐ ต้น โดยจะจัดปลูกในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และวันสำคัญต่างๆ ของประเทศ นอกจากนี้ หลวงพ่อเหรียญชัยท่านยังมีเมตตาธาราษฎรในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นในเขตอำเภอวังสามหมอและพื้นที่ใกล้เคียงในเขตจังหวัด สกลนครและกาฬสินธุ์ ที่ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะค่อนข้างยากจน ไม่ว่าจะเป็นการแจกจ่ายยารักษาโรค ข้าวสารอาหารแห้ง อุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ เครื่องนุ่งห่ม เครื่องกันหนาว ซึ่งในแต่ละปีนั้นหลวงพ่อบ้านได้แจกผ้าห่มให้แก่ผู้ยากไร้มากกว่าปีละ ๒,๐๐๐ ผืน และท่านยังเป็นผู้เห็นความสำคัญของการศึกษาว่าเป็นรากฐานที่สำคัญที่จะสงเคราะห์ให้ชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรเหล่านั้นได้ดีขึ้น ท่านจึงได้ให้ทุนการศึกษาและอุปกรณ์กีฬา แก่โรงเรียนต่างๆ ได้แก่ โรงเรียนผาสูกประชาบาล ศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน บ้านผาสูก อำเภอวังสามหมอ จังหวัด อุดรธานี โรงเรียนบ้านไเฮ่ – บ้านไร่ โรงเรียนโนนอุดม อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร และท่านยังมีเมตตาอบรมเทศนาธรรมะ เพื่อกล่อมเกลาคิดใจของลูกหลานเหล่านั้นให้ตั้งจิตดำรงอยู่ในความดีเสมอมามิได้ขาด คุณูปการและกิตติศัพท์ของหลวงพ่อเหรียญชัย เป็นที่เลื่องลือนิยมยกย่องแก่หมู่เหล่าพุทธบริษัททั้งหลายทั้งปวง ในฐานะ พระนักวิปัสสนา พระนักพัฒนา พระนักการศึกษา และที่สำคัญ หลวงพ่อบ้านยังเป็น พระสงฆ์นักสังคมสงเคราะห์ ที่เปี่ยมล้นด้วยเมตตา บุญญาบารมีเป็นล้นพ้นและเมื่อหลวงพ่อบ้านได้รับพระราชทานแต่งตั้งเป็น พระครูสัญญาบัตรที่พระครูสาธุกิจจารักษ์ และในปัจจุบันท่านยังได้รับความไว้วางใจจากพระเถระชั้นผู้ใหญ่ ให้รับตำแหน่งทางการปกครองคณะสงฆ์ให้ดำรงตำแหน่ง รองเจ้าคณะอำเภอวังสามหมอ คณะศิษยานุศิษย์ทั้งหลายต่างก็มีความปลาบปลื้มปีติโสมมมนัสกันทุกถ้วนหน้า แม้ทุกๆ คนต่างก็ประจักษ์กันอยู่ว่า โดยแท้จริงแล้วหลวงพ่อบ้านเป็นผู้ที่มีจิตอันสงบเยือกเย็น

ว่าที่ร้อยตรี จุลสัน ทันอินทร์อาจ ผู้รายงาน

(จุลสัน ทันอินทร์อาจ)

ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุดรธานี